חוקות הגוים:

מקורו בתורה:

ויקרא י"ח:
(ג) כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ:
(ד) אֶת מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לָלֶכֶת בָּהֶם אֲנִי יְקֹוָק אֱלֹהֵיכֶם:

ויקרא כ:
(כג) וְלֹא תֵלְכוּ בְּחֻקַּת הַגּוֹי אֲשֶׁר אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת כָּל אֵלֶּה עָשׂוּ וָאָקֵץ בָּם:
(יש לדייק שבשני מקומות של האיסור התורה אוסר עריות שונים)

1. דברים הנכללים:

בגדים:

ספרי דברים פיס' פ"א:
פן תנקש אחריהם ,שמא תמשך אחריהם או שמא תדמה להם שמא תעשה כמעשיהם ויהיו לך למוקש .אחרי השמדם מפניך ,מפני מה אני משמידם מפניך שלא תעשה כמעשיהם ויבואו אחרים וישמידו פניך .

פן תדרוש לאלהיהם לאמר ,שלא תאמר הואיל והם יוצאים בטנא אף אני אצא בטנא הואיל והם יוצאים בארגמן אף אני אצא בארגמן הואיל והם יוצאים בתולסין אף אני אצא בתולסין ואעשה כן גם אני .

מהרי"ק פ"ח:

משמע דאפילו הנהיגו ישראלבמלבוש אחד והגוים במלבוש אחר אם אין מלבוש הישראלי מורה על היהדות או על הצני עו 'יותר מאותו שהגוים נוהגים בו אין שום איסו 'לישראל ללבוש לבושהנהוג בין הגוים מאחר שהוא בדרך כשרו 'וצני עו 'כאותו של ישראל

בכיסוי הראש:

מהר"י ברונא ל"ד:

מעשה בראובן שהלך בגילוי הראש בפני עשרה ובא א 'מן התלמידים וראה ומיחה בו ולא אשגח עליה ונדה התלמי 'לר אובן :
והשבתי דנדוייו נדוי ,אע"ג דאמרינן בפ"ק דקדושין)ח א (לא אמרן אלא רב כהנא דגברא רבא הוה ,פרש"י דלא אזיל ב גילוי הראש ,אבל כ"ע לא אלמא דאין קפידא ,וכנבפ 'כל כתבי)קיח ב (תיתי לי דלא מסגי ד 'אמות בגילוי הראש ,ה"מ ל דידהו דבארץ ישראל הוו והוו מסגי הכי ,אנן דדיירינן בין האומות ואינהו אזילי בגילוי הראשוחשיב כחוקות הגוים ולא מינכר ביניהון אלא בכיסוי הראש חשוב השתא כעובר על דת יהודית ,וכדאמר 'בכתובות)עב א (יוצאה בגילוי הראש ח שוב כעובר על דת,ואשכחן חלוקי יהדות בשינוי בגדים אפילו במנעלים וסנדלים בפ 'הכונס)נט ב (ובשעת השמ 'אפי 'ע רקת 'דמסאנ 'אסור)סנהדרין עד ב ,(וכיון דמיחא ביה ולא אשגחעליה חשוב כאפיקורוס ונדוהו לשם שמים אפי 'הרב צ ריך לנהוג בו נדוי נר 'במ"ק נאם ישראל מברונא :

תספורת:

סוטה מ"ט:
מספר קומי הרי זה מדרכי האמורי,אבטולוס בן ראובן התירו לספר קומי ,שהוא קרוב למלכות ;של בית רבן גמליאל הת ירו להן חכמת יוונית ,מפני שקרובין למלכות.

תורת כהנים פרשת אחרי מות:
(ט) ובחקותיהם לא תלכו, וכי מה הניח הכתוב שלא אמרו, והלא כבר נאמר לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגומר וחובר חבר וגו' ומה תלמוד לומר ובחוקותיהם לא תלכו שלא תלכו בנימוסות שלהן בדברים החקוקין להם כגון תיטריות וקרקסאות והאסטריות, ר"מ אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים, ר' יהודה בן בתירא אומר שלא תנחור ושלא תגדל ציצית ושלא תספור קומי שפה, ושמא תאמר להם חוקים ולנו אין חוקים ת"ל את משפטי תעשו ואת (מצותי) [חוקותי] תשמרו ללכת בהם אני ה' אלהיכם, עדיין יש תקוה ליצר הרע להרהר ולומר שלהם נאים משלנו תלמוד לומר ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם.

רמב"ם הל' עבודה זרה: הלכה א
ולא יגלח מן הצדדין ויניח השערבאמצע כמו שהן עושין וזה הנקרא ב בלורית ,ולא יגלח השער מכנגד פניו מאזן לאזן וי ניח הפרע מלאחריו כדרך שעושין הן

בית יוסף קע"ח:
וכיון שכן אסור לישראללהדמות להם בה וסובר הרמב"ם דבלורית היינו שמגלח מן הצדדים ומניח שער באמצע וכן כת ב בפירוש המשנה פ"ק דע"ז)מ"ג (וכתב שתספורת כזה אסור לנו מן התורה כדי שלא נדמה כהם אבל רש"י פירש שם) ח .ד"ה בלוריתו (דבלורית היינו שמספר ומניח שער מאחורי העורף ולפי דבריו היינו מספר קומי דבסמוך וכן נראהמדא מרינן בפרק עשרה יוחסין ת 'מאות ילדים היו לו לדוד וכולם בני יפת תואר היו וכולם מספרים קומי ומגדלים בלורית ה יו משמע דחדא מילתא קאמר שהיומספרים קומי דהיינו שהיו מספרים מלפניהם ומגדלים בלורית מאחורי ערפם דאילו לדברי הרמב"ם אם היו מספרים קומי דמשמע דהיינו שהיו מניחין שער מאחוריערפם היכי קאמר בתר הכי שהיו מגדלי ם בלורית דהיינו שהיו מגלחין כל סביבות הראש ואין מניחין שער אלא באמצע לפי פירוש של הרמב"ם ודוחק לפרש שקצתם היו מספרי קומי וקצתם היו מגדלי בלורית ונראה שעל זה סמכו בני ספרד לגלח סביבות כל הראש ולהניח שער באמצע שהיו סוברים דאיסור בלורית היינו סיפורקומי אבל בענין זה אין בו איסור כלל ומכל מקום כיון דנפק מפומיה דהרמב"ם לאיסור אין להקל בדבר ועוד דבתוספתא דשבת פרק ז) 'ה"א (תניא אלו דברים מדרכיהאמורי המספר קומי ו העושה בלורית משמע דתרי מילי נינהו וכדברי הרמב"ם ז"ל:

פירוש הראב"ד תורת כהנים:

לגויים מלמן ישראל מחברין מלעשותו. וכמדומה לי שהן מגדלין אותו לע"ז שהם אותיות ולדשוף מגלחין אותו ומשרימין אותו לגוי ע"ז ואותו היום מושין אותו יום אד והיינו דאמרי' יום תגלחת זקנו ובלורית שהוא יום אידו: ועיקר הבלורית הוא אשר מגדלין את השער לאחריו ועושה אותו כזנב וגודל אותו כמין שרשרת: (טו) איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערות

טעם האיסור:
רש"י סוטה מ"ט:
מדרכי האמורי -שהן מניחין בלורית לשם עבודת כוכבים.

מאירי ב"ק פ"ג.
מדרכי האמורי שהיו מספרים על פני המסתפר מאזן לאזן להיות מצוינים בתספורת שלהם בין שאר העממים וכל עם ש הוא מכוין לכך הרי זה בכלל חקי העמיסואסור להתנהג בכך אלא לקרובי מלכות שלא יהו אצל המלכים כמי שנשתנו מנ הגיו בדבר שאין צד אמונה סובבת בו:

תיטריות:

תורת כהנים פרשת אחרי מות:
(ט) ובחקותיהם לא תלכו...ובחוקותיהם לא תלכו שלא תלכו בנימוסות שלהן בדברים החקוקין להם כגון תיטריות וקרקסאות והאסטריות...

רמב"ם עבודה זרה פרק י"א הלכה א:
...ולא יבנה מקומות כבנין היכלות של עכו"ם כדי שיכנסו בהן רבים כמו שהן עושין, וכל העושה אחת מאלו וכיוצא בהן לוקה. +/השגת הראב"ד/ ולא יבנה מקומות כבנין היכלות עכו"ם. א"א איני יודע מהו זה אם יאמר שלא יעשה בהם צורות כמו שהן עושים או שלא יעשה שם חמנים סימן לקבץ בו את הרבים כדרך שהם עושים.+

רמב"ם ל"ת ל:
ובחוקותיהם לא תלכו שלא תלכו בנימוסות שלהם בדברים החקוקים להם כגון תרטיאות וקרקסיאותוהאסטריאות .ואלו הם מינים מן המושבים שהיו מתקבצין בהם לעבודת הצלמים

עבודה זרה י"ח:
דרש ר 'שמעון בן פזי :אשרי האישאשר לא הלך -לטרטיאות ולקרקסיאות של עובדי כוכבים ,ובדרך חטאים לא עמד - זה שלא עמד בקנגיון ,ובמושב לצים לא ישב -שלא ישב בתחבולות ;שמא יאמראדם :הואיל ולא הלכתי לטרטיאות ולק רקסיאות ולא עמדתי בקנגיון אלך ואתגרה בשינה ?ת"ל :ובתורתו יהגה יומם ולילה.

רש"י:
לטרטיאות -פלטין וכל דבריהן כשהן נאספין לשחוק וללצון.

ב"ח קע"ח:
ואיכא להקשות ולמה לא פירש הרמב"ם שהוא ממיני מושבם לשחוקוליצנות כדאיתא פרק קמא דעבודה זרה)יח ב (אש רי האיש אשר לא הלך)תהלים א א (זה שלא הלך בטרטיראות ובקרקסיאות שלהם וכו 'ויש לומר דדבר הלמדמעניינו ה וא שלא כיון המקרא אלא בנימוסים וחוקים שקיבלו עליהם מאבותיהם אבל פלטין העשוי לשחוק וליצנות אינו חוק קבו ע ונראה ודאי דלא אסר הכתובאלא כגון אותם שהם עשויין לקיבוץ עבודת הצלמים אבל כגון אותן העשויין לועד שלה ם להתיעץ על עסקיהם ולמשפט אין בהם איסור לבנות כתבנית אותהיכלות שהרי לעתיד ילמדו בהם תורה כדאיתא פ רק קמא דמגילה)דף ו 'א (ועיין שם במה שכתבו התוספות)ד"ה טראטריות (ובמסכת שבת בפרק שואל)קנ א(משמע ג ם כן שבאותן בניינים אין איסור לילך לשם בחול דדוקא בשבת אסור אם לא לפקח על עסקי רבים עיין שם :
(ועיין ר"ש משנץ בתורת כהנים שאסור גם לילך לבתי שחוק מטעם חוקת עכו"ם)

דיבור:

סמ"ג ל"ת נ:
שלא ללכת בחוקות הגוים לא במלבושיהן ולא במנהגיהן שנאמר)ויקרא כ ,כג (ולא תלכו בחוקות הגוי וגומר ונא) 'ויקר א יח ,ג (ובחוקותיהן[ם [לא תלכו ונאמר)דברים יב ,ל (השמר לך פן תנקש אחריהם וגומר ,הכל בעניין אחד הוא מזהיר שיהא ישראל מובדלין מן הגוים במלבוש במנהג **בדבור** וכן הוא אומר)ויקרא כ ,כו(ואבדיל אתכם מן העמים)ע"פ רמב

"ם ע"ז פי"א הל 'א .(ישראל שהיה קרוב למלכות וצריך לישב לפני מלכיהם הרי זה מתנאה מקצת כמנהגם)ע"פ הל 'ג וע"שובכס"מ (כדאמרינן התם בסוף סוטה)מט ,ב (אבטולס ברבי ראובן התירו לו לספר קומי כדרך הגוים מפני שהיו ק רובים למלכות:

2. דינים שונים

כשאינו מתכוון להדמות:
שו"ת דברי חיים יו"ד סי' ל:

על כל פנים מדברי התוס 'והב"ח ומהרי"ק ז"ל ובבית יוסף המביאו בפשיטות נראה דסבירא להו דבאין כוונתו להתדמו ת מותר :

אך מדברי הקרית ספר של המבי"ט ז"ל שכתב בפרק י"א מהלכות עבודה זרה וזה לשונו הזהירנו מלכת בדרכי הגוים ומ להתדמות להם לא במלבוש ולא בשיער...וכן כלשארי הדברים שמנו בתוספתא כולם מדאורייתא נכללות בפסוקים כפי קבלת רז"ל שהיו חוקי עובדי עבודה זרה וכל העושה אחד מאלו או כיוצא בהן מחוקי עבודהזרה שמנו חכמים ז"ל לוקה עכ"ל משמע דאפילו אינו מתכוין לדמות דאם כן)לא] (למה [אמר וקבלה ביד חז"ל והלא אם אינו מתכוין לדמות מותר ואם מתכוין לדמות א"כ על כרחך איירי שמנהגם כן אלא ודאי שסבירא ליה להמבי"ט ז"ל שאפילו אינו מתכוין להתדמו ת אסור וא"כ אפילו אין הגוים כעת הולכים כן אסור מצדקבלת חכמים שהאומות הראשונים עשו כן לחק ואסור לישרא ל לילך בדרכיהם :

בדבר של צניעות:

מהרי"ק פ"ח:

לע"ד נראה דדבר)א (פשוט דלא לאסור משום חק אלא בא 'משני חלקים: האחד הוא הדבר אשר אין טעמו נגלה כדמש מע לשון חק .וכדפי/ 'וכדפי /'רש"י בפי 'חומש בפרש 'קדושי 'וז"ל חקים אלו גזרו 'המלך שאין להם טעם לדבר עכ"ל . והרמב"ן כתב וז"ל החקי 'הם גזרו 'המלך אשר יחוק במלכותו בלישיגל 'תועלת 'להם עכ"ל .הרי שהושוו שניה 'דלשון חק משמע דבר אשר טעמו נעלם אלא שרש"י תפס בלשונו כאלו אין בו טעם כלל לא נסתר ולא נגלה והרמב"ן תפס עלי ו בכך ואמר שיש טעם אלא שאין נגלה ובכיוצא בזה הוא שהזכיר 'תור 'שלא לילך בחקותיה 'דכיון שהוא עוש 'דבר מש ונה אשר אין בו טעם נגל 'אלא שהסנוהגי 'כן אז נרא 'ודאי כנמשך אחריה 'ומודה להם דאל"כ למה יעשה כדברים התמו הים האלה

ותדע דכן הוא שהרי כתוב בסמ"ג במצו 'חקת הגוים וז"ל במסכתשבת מונה כל מה שהית 'קבלה ביד חכמי 'מחקותיה 'וד רכי האמורי 'ושם עיינתי מתוספת 'דשבת ולא תמצא שם אפילו אחד שלא היה ניחוש או דבר תימה אשר לאיודע טעמו כאותם שמביא התלמוד בסוף פרק במה אש 'כגון גד גדי וסינוק לא .והאומר לעורב צרח וכן שחטו את התרנגול שקרא ערבית וכו 'ויותר מהמה כפלייסוכולם כיוצא בהם שאין בהם לא טעם ולא סברא ידוע ומעט מהם אזכיר וכהנה רבות ה מספר קומי וכו 'המגררת בנה בין המתי 'וכו 'המונה ומשליך צרורו 'לים אולנהר והמספק והמטפח לשלהבת וכו 'וכן הפו קק את החלון וכולי וכהנה רבות מאד וכולם דבר נחוש או דבר תימה וזה שכתוב בסמ"ג ששנה בתוספת 'חקותיה'ודרכי האמורי חקותיה 'הם דברי 'התמוהי 'ודרכי האמורי הם הנחושים ואם כי בכולם שנה שם הרי זה מדרכי האמורי או פיר ש לנו הסמ"ג ששני דרכי האמורי ישאחד משום נחוש ויש אחד משום חוקו 'הגוים

ועניין השני יש לאסור משום חקו 'הגוים לפי הנז 'לע"ד הוא הדבר אשר שייך בו נדנוד פריצת גדר הצניעו 'והענו 'ינהגו בו הגוים גם זה אסור ואם הלכ 'בתנא דבריית 'דספרי דקתני שלא תאמר הואיל ויוצאין בארגמן אף אני יוצא בארגמן וכ

ו .'הואיל ויוצאין בקלוסין אף אני וכו 'שדברו'הללו דברי שחץ וגאוה הם ולא באל 'חלק יעקב אלא דברי ישראל ודרכם להיות 'צנועי 'וענוים ירשו ארץ ולא לפנות אל רהבי '

ואף גם זאת נרא 'דהיינו דווק 'כשהואעושה כדי להדמות אליהם ולא לתועל 'ידוע 'כדמשמע הלשון דקאמר שלא תאמר הואיל והם יוצאי 'וכו .'ולא קאמר סתם שלא יצא בארגמן או בקלוסן כמו שהמיוצאי **'אלא ודאי נרא 'דלא שייך לאסו' משום הולך אחר חקותיה 'אלא היכ 'שהדברי 'מראים שהישראל מתדמה אליה 'כגון שעושה מעש 'התמיה אשר אין לתלותטעם בעשייתן אלא מפני חקם כדפי 'לעיל לתלו 'וכן האומר הואיל והן יוצאין וכו 'שהוא מכוין להתד מו 'אליה 'כדפי 'אבל בענין אחר לא**

רמ"א סי' קע"ח ס"ק א:
יהא מובדל מהם במלבושיו ובשאר מעשיו)שם .(ו [וכל זה אינו אסור אלא בדבר שנהגו בו העובדי כוכבים לשום פריצו ת ,כגון שנהגו ללבוש ג מלבושים אדומים ,והואמלבוש שרים וכדומה לזה ממלבושי הפריצות ,ז [או בדבר שנהגו למנהג ולחוק ואין טעם בדבר דאיכא למיחש ביה משום דרכי האמורי ושיש בו שמץ עבודת כוכבים מאבותיהם ,ד אבל דבר ש נהגו לתועלת ,כגון שדרכוישכל מי שהוא רופא מומחה יש לו מלבוש מיוחד שניכר בו שהוא רופא אומן ,מותר ללובשו .ו כן שעושין משום כבוד או טעם אחר ,מותר)מהרי"ק שורש פ"ח} .(א }לכן אמרו< :ד <שורפין על המלכים ואין בו משו ם דרכיהאמורי)ר"ן פ"ק דעבודת כוכבים .(

בדבר שהיה חוקת עכו"ם:

ב"ח סי' קע"ח:
דליתא אלא העיקר שבכל מה שמיוחד להם צריך הישראל להיות נבדל מהם אע"פ שאינו נזכר בדברי רבותינו ז"ל כי ר בותינו ז"ל הזכירו הדברים שהיו נוהגים הגוימבאותן הימים והוא הדין בכל מנהג הגוים שנתחדשו בכל הזמנים שצריך הישראל להיות נבדל ממנהגם במלבוש במנהג בדיבור ...ומכל מקום נראה דאותן הדברים המפורשים בדברי חכמים פר קבמה אשה ובתוספתא דשבת וביתר מקומות אע"פ שאין הגוים נוהגין עכשיו בהם במקצת מקומות אסור לישראל לנהו ג בהם דכיון שכבר היה קבוע חוק זה לשסתורה שלהן נראה כמודה להם ולתורתן אם נוהג כאותן מנהגים שהיה חוק מק דם .ועיין במה שכתב מהרי"ק בשורש פ"ח שהאריך בדין זה ומביאו בית יוסף ופסקכך הרב בהגהת שולחן ערוך)ס"א:(

מנחת חינוך רנ"א אות א:
ונ"ל פשוט דמותר לישראל לילך במלבושין הקודמין אשר העכו"ם עזבו עתה כיוון שהישראל ניכר במלבושיו .וגם מצד הסברא נ"ל דזה תלוי בכל מדינה ומדינה שלא יהי 'לבוש בבגדים כדרך שהעכו"ם בני המדינה לובשים ...

כשעושהו חוקת עכו"ם בדרך אחרת:
מנחת חינוך רנ"א אות א:

והנה אם חוק העכו"ם ג"כ לגלח זקנם או פ"ר חוץ לאיסורהמיוחד בודאי לוקה הישראל משום חוקות העכו"ם גם כן כ מבואר בר"מ גבי חוקות העכו"ם דאם מגלח מכנגד פניו כו 'ע"ש .וגם נ"ל פשוט דלוקה ג"כ אף שלאבתער כיון דהוא ח ק העכו"ם אך אם אינו חוק העכו"ם רק משום לאו המיוחד נוהגים בו דינים המבוארין כאן דהיינו בתער וא 'המקיף כו ' אבל משום חוקות העכו"סבודאי א"ח המקיף ועוד דינים המבוארים כאן ופשוט :

3. טעם האיסור:

יסודו באיסור ע"ז:

מאירי סנהדרין נ"ב:
אע"פ שעיקר מניעת הליכה בחקות עובדי האלילים אינה אלא לענין שרשי ע"ז שלא יתדמה להם במלבושיהם המיוחדי ם להם ובתספורת שערם ובשאר דבריהמיוחדים לכומריהם ובבנין היכלות כשלהם עד שיחשוב הרואה עליו שהוא מ שלהם אעפ"כ הדבר מתפשט מדברי סופרים בהרבה דברים שאינם ממין זה כדישיתרחקו מהם ומאליליהם ולא ימשכו א חריהם מזו לזו

מעשי גוים היינו פריצותם ומעשים רעים:

גור אריה:
ונראה לי דבא הכתוב הזה ללמד על מעלתם, שאין ראוי להם מעשים אלו המתועבים, שהרי תמצא כי השם יתברך הוציא אותם מארץ מצרים, וזה מפני שאין ראוי להיותם ביחד, שמצרים בעצמם בעלי עריות וכדכתיב כאן, וישראל הם מגודרים בקדושה בעצמם. וכן הכנעניים שהורישו אותם וישבו במקומם, יש בהם המעשים המתועבים בעריות, וישראל הם הפך זה, מגודרים בערוה, לכך ישבו אלו תחתם בארץ הקדושה, שאינה סובלת מעשים אלו. ולפיכך אין ראוי לישראל לעשות מעשים אלו, שדבר זה מרוחק מישראל, ואם עושים דברים [אלו] - הם מקלקלים מעלתם, ואין שם 'ישראל' עליהם. ובספר גבורות ה' (פרק ד) הארכנו בזה מאד מאד:

שלא תעבוד ה' בחוקותיהם:

אלשיך:
(ג) וענין הכתובים שאמר איני צריך לאמר לכם שלא תמירוני באלהיהם חלילה. כי אם שבהנחה שאני ה' אלהיכם ואותי לבדי תעבודו, עם כל זה כמעשה ארץ מצרים וכו' אשר יעשו לאלהיהם, לא תעשו לי לעבדני כמעשיהם שהוא להתגודד כמשפטן וכיוצא. והוא כי תאמרו שאולי להיותן אותן העבודות גדולות בלתי ראויות להעשות לזולתי נענשו, ואם כן טוב לעשותן לה' לבדו. ובחקותיהם לא תלכו מהלך שלכם, שהוא לעבוד בהם את אלהיכם:
(ד) ושמא תאמרו אחר שהכונה לשמים מה בין אלו לאלו. לזה אמר את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו בלבד ולא של מצרים, כי בשל המצרים אין להם סוד ותועלת, אך בהיות משפטי וחקותי יסכון לכם ללכת בהם אני ה' אלהיכם. והוא כי מצות ה' נעשים מלאכים לעושן ומלוים אותם בכל אשר ילך. ואמר הוא יתברך כי לא בלבד המשפטים עצמם והחקים הולכים עם עושיהם שהם המלאכים, כי אם גם ללכת בהם אני ה', כלומר במצות כי אלך בהם אני ה' אלהיכם. נמצאתם מלווים מן המלאכים וממני אני ה' אלהיכם. וזהו ללכת בהם, ומי הוא ההולך בהן אני ה' אלהיכם:

שלא תרגיל במעשיהם כחוקים:

אבן עזרא:
ג) ובחקותיהם לא תלכו שלא ירגיל אדם ללכת בדרך הזה עד שיהיה לו חוק. וכמעשה ארץ מצרים על המשפטים, והראיה את משפטי תעשו, הם הכתובים על ספר הברית המפורש בפרשת אלה המשפטים:

כדי להתרחק מהם:

רמב"ם ל"ת ל:
והמצוה השלשים היא שהזהירנו מלכת בדרכי הכופרים ומהתנהג במנהגותיהם ואפילו במלבושיהם וקבוציהם במושבם. והוא אמרו יתעלה (ס"פ קדושים) ולא תלכו בחוקות הגוי אשר אני משלח מפניכם. וכבר נכפלה אזהרה זו ואמר (אח"מ

יח ג) ובחוקותיהם לא תלכו ובא הפירוש (ספרא פרש' ט ה"ח) לא אמרתי אלא בחוקים החקוקים להם ולאבותיהם. ולשון ספרא (פי"ג ה"ט) ובחוקותיהם לא תלכו שלא תלכו בנימוסות שלהם בדברים החקוקים להם כגון תרטיאות וקרקסיאות והאסטריאות. ואלו הם מינים מן המושבים שהיו מתקבצין בהם לעבודת הצלמים ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים ר' יהודה אומר שלא תנחור ולא תגדל ציצית ושלא תספר קומי. ומי שיעשה דבר מאלה חייב מלקות. ונכפלה האזהרה מזה הענין במקום אחר והוא אמרו (ראה יב) השמר לך פן תנקש אחריהם [ולשון ספרי השמר בלא תעשה פן בלא תעשה תנקש אחריהם] שמא תדמה להם ותעשה כמעשיהם ויהיו לך למוקש שלא תאמר הואיל והם יוצאים בארגמן אף אני אצא בארגמן הואיל והם יוצאים בתלמוסין אף אני אצא בתלוסין. והוא מין ממיני זיון הפרשים. וכבר ידעת לשון הנביא (צפני' א) ועל כל הלובשים מלבוש נכרי. זה כולו להתרחק מהם ולגנות כל חוקותיהם ואפילו במלבוש. והתבארו משפטי מצוה זו בששי משבת (סז א) ובתוספת שבת (פ"ז - ח) גם כן:

שיהיה תרבות מובחנת לבנ"י:

רמב"ם הל' עבודה זרה: הלכה א

אין הולכין בחקות העובדי כוכבים ולא מדמין להן לא במלבוש ולא בשער וכיוצא בהן שנאמר ולא תלכו בחקות הגוים , ונאמר ובחקותיהם לא תלכו ,ונאמר השמרלך פן תנקש אחריהם ,הכל בענין אחד הוא מזהיר שלא ידמה להן ,אלא יהיה הישראל מובדל מהן וידוע במלבושו ובשאר מעשיו כמו שהוא מובדל מהן במדעוובדעותיו ,וכן הוא אומר ואבדיל אתכם מן העמים...

יראים סי' שי"ג:

ובתוספתא דשבת מונה כל מה שהיתה קבלה ביד חכמים שהיו מחוקותיהם ואין להוסיף עליהם ואינם מסברא כי אם בקבלה וכאשר הזהיר הכתוב על מעשה שבעה אומות וחוקותיהם כך הזהיר על מעשה מצרים וחוקותיהם שהרי הוקשו זה לזה דכתיב כמעשה ארץ מצרים לא תעשו וכמעשה ארץ כנען וגו'

טור קע"ח:

וכן כתב הרמב"ם אין הולכין בחוקות העובדי כוכבים ולא מדמין להם לא במלבוש ולא בשער וכיוצא בהן א[ב(אלא יהי ה הישראל מובדל מהם וידועבמלבשו ובשאר מעשיו כמו שהוא מובדל במדעו ובדעותיו ולא ילבש מלבוש המיוחד להם

פרישה קע"ח ס"ק ב:

)ב (אלא יהיה ישראל מובדל מהם וידוע במלבושיו .עיין דרישה מ"ש בשם מהרי"ק ולפי זה נראה דמה שכתב הרמב"ם אח"כ לא ילבש מלבוש המיוחדלהן הוא פירוש למה שכתב תחלה וידוע במלבושיו דהיינו דוקא במלבוש המיוחד להן ול א גרסינן ולא ילבש בוי"ו אלא לא ילבש בלא וי"ו וכן הוא בהדיא במיימוניאבל לפי מ"ש בספרי רבינו בוי"ו בכל הספר ים אי אפשר לפרשו הכי וצריך לומר דרבינו סבירא ליה דהכי פירושו **דמלבוש שלובשין תמיד צריך שיהיה ידוע בו ומובדלמהן .וללבוש מלבוש עראי בו אינו אסור אלא במיוחד להן** אי נמי כשדר בין הגוים דשייך לטעות ולומר שגו י הוא אסור ללבוש כי אם מלבוש מיוחד וזה שכתב ולאמדמין להן וק"ל :

שלחן ערוך סי' תקפ"א סעיף ב:

) טו) ח נוהגים להתענות (טז) ט ערב ר"ה. הגה: והמדקדקים נהגו שכל אחד מתענה עשרה ימים (מרדכי ספ"ק דר"ה וריש יומא), וכן נכון לעשות. וכל אלו התעניות י אין צריכין [י] להשלים, (יז) ואין קורין בהם ויחל, אפילו ערב ראש השנה, וע"ל סי' תקס"ב סעיף ב'. (יח) ואם חל ברית מילה ז'] בערב ר"ה, (יט) יא יכולים לאכול (ב"י בשם תשובה אשכנזית). ורבים נוהגין לאכול בערב ראש השנה [יב] קודם עלות השחר(מהרי"ל); יב משום חקות העמים הנוהגים להתענות בערב חגיהם ויכולין לאכול (כ) בלא תנאי (כא) אחר שכן נהגו (ד"ע).

מגן אברהם שם:

וקשה דא"כ גם הבכורים היהלהם לאכול בע"פ ואפשר כיון דלאו רובא דעלמא נינהו לא מפרסמא מלתא כולי האי

4. על איזה גוים נאמרה האיסור?:

רק שבעה עממין:

יראים סי' שי"ג:

לא תעשו כמעשיהם ובחקותיהם לא תלכו. ויראת מאלהיך ולא תלך בחוקות **הגוים ולא תעשה כמעשיהם של שבעה אומות** דכתיב בפ' ואלה המשפטים [שמות כ"ג כ"ג] והביאך אל האמורי וגו' וכתיב בתריה ולא תעשה כמעשיהם וכתיב בפ' אחרי מות כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחקתיהם לא תלכו... וכאשר הזהיר הכתוב על מעשה שבעה אומות וחוקותיהם כך הזהיר על מעשה מצרים וחוקותיהם שהרי הוקשו זה לזה דכתיב כמעשה ארץ מצרים לא תעשו וכמעשה ארץ כנען וגו'

עובדי עבודה זרה:

חינוך רס"ב:

שלא ללכת בחוקות הגוים :שלא ללכת בחוקות האמורי, וכן בחוקות הגוים, שנאמר [ויקרא כ', כ"ג] ולא תלכו בחוקות הגוי אשר אני משלח מפניכם, והוא הדין לכל שאר הגוים, כי הענין מפני שהם סרים מאחרי השם ועובדין עבודה זרה.

כל גוים:

עבודת המלך רמב"ם הל' עבודה זרה:

וכן הוא אומר ואבדיל אתכם מן העמים. והוא מיותר לכאורה לגמרי והנה מדברי רבנו נראה ברור דלאו דבחוקותיהם לא תלכו קאי על כל האומות בכל הזמנים...ורבנו הרי להדיא דס"ל דהלאו קאי על כל האומות ועל זה הוסיף וכן הוא אומר ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי ועל זה באה דרשת רז"ל אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי ואם לאו וכו' וכאן הרי להדיא בכל העמים ואשר על כן הביאו רבנו להוכחה דלאו זה על כל העמים קאי ופשוט ועי' מ"ש בדברי רבנו והראב"ד בפ"א מהל' תמידין ומוספין ה"י.

נ"מ בישמעאלים:

רשב"א א:שמ"ה:

שאלת עוד בענין טבח ישראל ומקולי ישמעאלים. ומנהגם של ישמעאלים לשחוט לעולם כנגד המזרח. וכן בכל העבודות שלהם מחזירין פניהם לרוח מזרח וקורין לו אל קבלה. והם מחשבין דבר זה לדברי רוח שלהם תועלת. וכשיבא הישראל לשחוט לא יניחוהו לשחוט אלא אם כן ישחוט לצד האל קבלה כחקותם. וכשמעי הדבר חרה לי לפי שאין די שיש בזה משום לא תלכו בחקות הגוים ...

תשובה...ומ"מ אחר שהישמעאלים מקפידין בשלהן והן מזהירין בשעת מעשה בפירוש לשחוט כנגד המזרח דוקא. ראוי הוא לבטל המנהג ולגעור במי שעושה כן. ויישר חילך ותבטלינה.

ריב"ש קנ"ח:

עוד שאלת להודיעך על מנהג רע שעושין בארץ ההיא לצאת לבית החיים בקר כל שבעה ימי אבלות כל מחוייב אבלות כזולתו. ולקחו זה המנהג מהישמעאלים ואמרת להם שהוא אסור.

תשובה...ואם מפני שעושין כן הישמעאלים אין זו חוקה שיהא אסור משום ובחוקותיהם לא תלכו. כדאמרינן בפ"ק דע"ז (יא) שורפין על המלכים ואין בו משום דרכי האמורי, ומפרש התם דשרפה לאו חוקה היא אלא חשיבותא. וכן שורפין על הנשיאים מטתן וכלי תשמישן, ואע"פ שגם העובדי כוכבים עושין כן לא נאסר משום דרכי האמורי, שאם באנו לומר כן נאסור ההספד מפני שהעובדי כוכבים ג"כ מספידין...

תשב"ץ ג: צ"ג:

ומה ששאלת בענין הקפת הראש שנוהגין בזה קולא פרוצי ישראל. אמת הוא שזה מכת מדינה היא ואני כבר הזהרתי את העם וחזרו למוטב במקום זה....וכן היה נהוג בימי חכמי ישראל שהעכו"ם היו מגלחים פני ראשיהם ומניחים מחלפו' שערותיהם לאחור וקרויה בלורי' והיו אוסרים אותו כדי שלא ילכו כדיני העכו"ם וזהו המספר קומי שאמרו שהוא מדרכי האמורי בפ' אחרון מסוט' (מ"ט ע"ב) ובפ' מרובה (פ"ג ע"א) וכן בפ' בתרא דקדושין (ע"ו ע"ב) בארבע מאו' ילדים שהיו לדוד וכלן בני יפת תואר היו ומגדלי בלורית ופי' רש"י ז"ל שהיו מספרים קומי כעכו"ם והיו מתירין זה לקרובי המלכו' מפני כבוד המלכו' כמו שהוא מוזכר באחרון מסוטה (שם /מ"ט ע"ב/) ובתס' /ובמס'/ מעילה (י"ז ע"א) ופ' מרוב' (שם /פ"ג ע"א/) **ואע"פ שלא היו עושין זה אלא לשם ע"ז כמו שפי' רש"י ז"ל בסוט' ואומה זו אינה עובדת ע"ז מ"מ ראוים ישראל הכשרים להתרחק מהם ויהיו נכרין בתגלחותיהם וכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'.** ...

5. לאו שבכללות:

רמב"ם עבודה זרה פרק י"א הלכה א:

אין הולכין בחקות העובדי כוכבים ולא מדמין להן לא במלבוש ולא בשער וכיוצא בהן שנאמר ולא תלכו בחקות הגוים, ונאמר ובחקותיהם לא תלכו ,ונאמר השמרלך פן תנקש אחריהם ,הכל בענין אחד הוא מזהיר שלא ידמה להן ,אלא יהיה הישראל מובדל מהן וידוע במלבושו ובשאר מעשיו כמו שהוא מובדל מהן במדעוובדעותיו ,וכן הוא אומר ואבדיל אתכ ם מן העמים ,א לא ילבש במלבוש ,המיוחד להן ,ולא יגדל ציצית ראשו כמו ציצית ראשם ,ולא יגלח מן הצדדין ויניח ה שערבאמצע כמו שהן עושין וזה הנקרא ב בלורית ,ולא יגלח השער מכנגד פניו מאזן לאזן ויניח הפרע מלאחריו כדרך שעושין הן ,ולא יבנה מקומות כבנין היכלות שלעכו"ם כדי שיכנסו בהן רבים כמו שהן עושין ,וכל העושה אחת מאלו וכ יוצא בהן לוקה

כסף משנה שם:

וכל העושה אחד מאלו לוקה וא"ת והא הוי לאו שבכללות והיאך לוקים עליו .וי"ל דלאו שבכללות היינו כגון לא תאכלו על הדם שהוא כולל ענינים שונים לא תאכלוביום שתהרגו נפש לא תאכלו אכילת בן סורר ומורה וכגון לא תעבדם שכ ולל עבודות שחייב עליהם סקילה ושאינו חייב אבל כל הנכללים בלאו זה כלם אסורימשם אחד דהיינו הולך בחקות ה עובדי כוכבים ועונשן שוה דהיינו מלקות .ומכאן תלמוד לכל הנזכר בפרק זה כיוצא בזה שאיסורים רבים נכללים בלאו אחד משמאחד ולוקים עליהם :

בית יוסף סי' קע"ח:
ומ"ש וכל העושה אחד מאלו וכיוצא בו לוקה .אע"ג דבלאו אחד נאסרו כל הדברים אלו לא חשיבי לאו שבכללות משום דכולהו משם אחד מיתסרי דהיינו הולכבחוקות הגוים ואע"פ שבפירוש המשנה כתב בפרק קמא דע"ז)שם (על הבלורי ת תספורת כזה אסור לנו מן התורה כדי שלא נדמה כהם אבל אין חייב עליו מלקותאא"כ שחת הפאות עכ"ל ונראה שט עמו משום דחשיב ליה לאו שבכללות מכל מקום על דבריו בחיבורו יש לסמוך יותר מעל דבריו בפירוש המשנה:

6. במצוות:

שחיטה:

חולין מ"א.-מ"א:

מתני .'אין שוחטין לא לתוך ימים ,ולא לתוך נהרות ,ולא לתוך כלים ;אבל שוחט הוא לתוך עוגה של מים ,ובספינה על ג בי כלים .אין שוחטין לגומא כל עיקר ,אבלעושה גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם לתוכה ;ובשוק לא יעשה כן ,שלא יחקה את הצדוקים :

גמ' שם:
ואין שוחט לגומא כל עיקר ,והרוצה לנקר חצרו כיצד הוא עושה ?עושה מקום חוץ לגומא ושוחט ,ודם שותת ויורד לגו מא ;ובשוק לאיעשה כן ,משום שנאמר ובחוקותיהם לא תלכו ,ואם עשה כן -צריך בדיקה אחריו :

רש"י:
אבל עושה גומא -משמע שוחט לתוכה ובגמרא פריך הא אמרת אין שוחטין לגומא וטעמא דגומא משום שהוא חוק הצדו קים לעבודת כוכבים.

כופתין בתמיד:
תמיד ל:
/מתני ./'לא היו כופתין את הטלה אלא מעקידין אותו

שם ל"א:
לא היו כופתין את הטלה מאי טעמא ?רב הונא ורב חסדא ,חד אמר :משום בזיון קדשים ,וחד אמר :משום דמהלך בחוקי העמים

בתפילה
ראבי"ה ע"ז:
בתנא דבי אליהו לא יעמוד אדם בבקעה ויתפלל כדרך אומות)ה(עולם

רבי עקיבא איגר או"ח פ"ח:
מה שאין אנו מתפללים בפרישת כפים כמו שמצינו במקרא כמה פעמים ובזוה"ק ובפרקי דר"א היינו כיון דעכשיו האומו ת עושים כן.וכמו שאמרו חז"ל על פסוק לא תקים לך מצבה באר שבע סי 'ע"ד:

שו"ת ב"ח קכ"ז:
מה שמזמרי 'בבתי כנסיות בניגוני 'שמזמרי 'בהם בבית תפלתם .נראה שאין אוסר אלא דווקא באותן ניגונים שהם מיוחד י 'להעכ"ם מאחר שהוא חוק לע"ז כמו מצבה שאסורה בכל מקום מפני שעשאוה כנעני 'חוק לע"ז

בתענית:

שלחן ערוך סי' תקפ"א סעיף ב:
) טו) ח נוהגים להתענות (טז) ט ערב ר"ה. הגה: והמדקדקים נהגו שכל אחד מתענה עשרה ימים (מרדכי ספ"ק דר"ה וריש יומא), וכן נכון לעשות. וכל אלו התעניות י אין צריכין [י] להשלים, (יז) ואין קורין בהם ויחל, אפילו ערב ראש השנה, וע"ל סי' תקס"ב סעיף ב', (יח) ואם חל ברית מילה ז'] בערב ר"ה, (יט) יא יכולים לאכול (ב"י בשם תשובה אשכנזית). ורבים נוהגין לאכול בערב ראש השנה [יב] קודם עלות השחר(מהרי"ל); יב משום חקות העמים הנוהגים להתענות בערב חגיהם ויכולין לאכול (כ) בלא תנאי (כא) אחר שכן נהגו (ד"ע).

מגן אברהם שם:
וקשה דא"כ גם הבכורים היהלהם לאכול בע"פ ואפשר כיון דלאו רובא דעלמא נינהו לא מפרסמא מלתא כולי האי

אליה רבה:
ערבי יו"ט שאסור וכו .'הקשה מג"א)ס"ק יב [דלטעם זה גם הבכורים היה להם לאכול בערב פסח .ולא קשה מידי דהת ם יש טעם לזכר הנס מכות בכורות:

7. מנהג שלהם בתורתינו:

אילנות בשבועות:

מגן אברהם תצ"ד:
נוהגין להעמיד אילנות בבה"כ ובבתים ונ"ל הטעם שיזכירו שבעצרת נידונין על פירות האילן ויתפללועליהם:

חיי אדם ח"ב כלל קל"א סעיף יג:
הגר"א ביטל מנהג מלהעמיד אילנות בעצרת ,משום שעכשיו הוא חוק העמים להעמיד אילנות בחג שלהם)שקורין "זאל אניע שוועגטע "או "פינגשטן) ("ועיין ע"ז דפי"א בתוספות שם (וכתבתי בזה בדין חוקות העמים ,בחלק יו"ד :

מיתת סייף:

סנהדרין נ"ב:
משנה .מצות הנהרגין -היו מתיזין את ראשו בסייף ,כדרך שהמלכות עושה .רבי יהודה אומר :ניוול הוא לו ,אלא מניחין את ראשו על הסדן וקוצץ בקופיץ .אמרו לו:אין מיתה מנוולת מזו .

גמרא .תניא ,אמר להן רבי יהודה לחכמים :אף אני יודע שמיתה מנוולת היא ,אבל מה אעשה ,שהרי אמרה תורה בובחק תיהם לא תלכו !ורבנן :כיון דכתיב סייפבאורייתא -לא מינייהו קא גמרינן.דאי לא תימא הכי ,הא דתניא :שורפין על המ לכים ולא מדרכי האמורי ,היכי שרפינן ?והכתיב ובחקתיהם לא תלכו !אלא ,כיוזדכתיב שריפה באורייתא ,דכתיב גובמ שרפות אבותיך וגו - 'לאו מינייהו קא גמרינן .והכא נמי ,כיון דכתיב סייף באורייתא -לאו מינייהו קא גמרינן.

שורפין על המלכים:

עבודה זרה י"א.
והא תניא :שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי ;ואי חוקה היא ,אנן היכי שרפינן ?והכתיב :דובחוקותיהם לא תלכו!א לא ,דכ"ע -שריפה לאו חוקה היא ,אלא חשיבותא היא...
גופא: שורפין על המלכים ואין בו משום דרכי האמורי, שנאמר: הבשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים וגו'; וכשם ששורפין על המלכים, כך שורפין על הנשיאים, ומה הם שורפין על המלכים? מיטתן וכלי תשמישן; ומעשה שמת ר"ג הזקן, ושרף עליו אונקלוס הגר שבעים מנה צורי.

תוספות שם:
ואי חוקה היא היכי שרפינן - תימה מאי קפריך דלמא לעולם חוקה היא וכיון דכתיבא באורייתא לא גמרינן מינייהו דהכי אמרינן בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נב:) גבי מצות הנהרגין דרבנן אמרי בסייף כדרך שהמלכות עושה ור' יהודה סבר בקופיץ ותניא אמר להם ר' יהודה לחכמים יודע אני שמיתה מנוולת היא זו אבל מה אעשה שהרי אמרה תורה
ובחוקותיהם לא תלכו אמרו לו כיון דכתיב הריגה באורייתא אנן לא גמרינן מינייהו דאי לא תימא הכי הא דתניא שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי אנן היכי שרפינן אלא כיון דכתיבא באורייתא לאו אנן מינייהו קא גמרינן ה"נ וכו' וא"כ מאי פריך **ומיהו הא לא קשיא דאיכא למימר דרבנן דמתניתין היינו ר' יהודה דהתם לא חייש לכתיבה דאורייתא**
אכן קשיא דהכא מסקינן דלכ"ע שריפה לאו חוקה היא והתם משמע דחוקה היא לכ"ע והוה אסירא אי לאו טעמא דכיון דכתיב וכו' לכך פירש ר"י דתרי גווני חוקה הוו אחד שעושין לשם חוק לעבודת כוכבים ואחד שעושין לשם דעת הבל ושטות שלהם והכא בשמעתין מיירי באותו חק שעושים לשם עבודת כוכבים וה"פ ר"מ סבר שריפה לאו חוקה היא לעבודת כוכבים להכי פריך ואי חוקה לעבודת כוכבים אנן היכי שרפינן והא כתיב ובחוקותיהם לא תלכו ואע"ג דכתיבא באורייתא יש לאסור כיון שלהם הוא חק לעבודת כוכבים דומיא דמצבה כשהיו מקריבין עליה אבות היתה אהובה לפניו

משעשאוה האמוריים חק לעבודת כוכבים שנאה והזהיר עליה דכתיב (דברים טז) לא תקים לך מצבה ומסיק אלא דכ"ע לאו חוק היא לשם עבודת כוכבים ומ"מ הוא חק הבל ושטות ובפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נב:) משתעי חק הוא משום חשיבות לפי מסקנא דהכא ולהכי אפילו רבי יהודה מודי דלא גמרינן מינייהו אי כתיבא בדאורייתא ולאו חק לעבודת כוכבים הוא אבל ודאי אי לא הוה כתיבא בדאורייתא לא היה לנו להתנהג אף במנהגן של שטות וסייף אינו כתיב בקרא אלא לשון הריגה כתיב ויש לקיימו בקופיץ ואפילו בעיר הנדחת נמי דכתיב (דברים יג) לפי חרב איכא למימר דקופיץ הוא בכלל חרב ורבנן סברי דאיכא טעמא התם דקופיץ מיתה מנוולת לא עבדינן כדאמרינן התם.

ריטב"א עבודה זרה:
ומיהו אכתי איכא למידק אשמעתין דהכא משמע דכל היכא דאמרת חוקה היא [אסירא, ובסנהדרין (נ"ב ב') אמרינן דאע"ג דחוקה היא] כיון דכתיבא באורייתא לא אסירא לן דלאו מינייהו גמרינן, ובתוספות תירצו דסוגיי פליגן אהדדי וההיא דהתם עיקר דהיא דוכתה, ויש עוד לומר דהתם אמסקנא דהכא קיימי וכי אמרינן התם דכל היכא דכתיבא לא אסירא כשהוא חק האומה ואינו חק דרך לע"ז דומיא דהריגה בסייף, אבל הכא קס"ד דלרבנן חק הוא לע"ז וכל כי האי גוונא הא ודאי אסור אע"ג דכתיבא באורייתא, ואסיקנא דכו"ע לאו חוקה דע"ז היא אלא חוקה דמלכים היא ומשום חשיבותא דמלכותא בלחוד וכיון דכן שרי דלאו מינייהו גמרינן, ונראה שלזה כתב רש"י ז"ל בפירושיו חק הוא לגוים לשם ע"ז, ולא משום דסובר מרן ז"ל דלא אסר רחמנא אלא חוקה דע"ז בשום מקום שהרי אי אפשר לומר כן, אלא ודאי כדאמרן, כנ"ל.

מאירי סנהדרין נ"ב:

...ומ"מ כל מה שמצאנוהו כתוב בתורה או בנביאים שנצטוינו לעשיתו או שהותר לנו לעשותו עושין אע"פשדרך עובדי האלילים בכך שלא ירדנו לה מתורת המשכות אחר נמוסיהם אלא מצד עצמינו מעתה דנין בסייף אע"פ שהם ומלכיהם ד נין כן שהרי התורה הזכירתובאנשי עיר הנדחת לפי חרב וברוצח נקם ינקם ונקימה זו החרב דכתיב חרב נוקמת נקם ברי ת וכן שורפין על מלכי ישראל ואין חוששין לדרכי האמורי שהרי כתובובמשרפות אבותיך וכו 'ישרפו לך ומ"מ מה שנא סר משום ע"ז אפילו מצאנוהו כתוב אסור שהרי אסרה תורה להקים מצבה אע"פ שכתוב ויצב יעקב מצבה או שמאלא ה יינו אומרים כן אלמלא שהתורה אסרתה וראשון עיקר והוא שאמרו במסכת ע"ז י"א א 'ואי שריפה חקה היא אנן היכי שרפינן: